

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามที่ระบุไว้ในหมายเหตุของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบกับมาตรา 9 (4) ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ “มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” เมื่อวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง จำเป็นจะต้องมีมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้มีวิทยฐานะและการเลื่อนวิทยฐานะจึงเป็นการพัฒนาวิชาชีพอย่างหนึ่ง (professional development) การพัฒนาวิชาชีพทางการบริหาร จำเป็นจะต้องมุ่งเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียนและการพัฒนาผู้เรียนเป็นประการสำคัญ (Hoy and Miskel. 2008: 316 - 317; Lunenburg and Ornstein. 2008: 503 - 505) ในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา จำเป็นจะต้องมีการวัดและการประเมินเพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Guskey. 2000: 67 - 77)

ตามที่ ก.ค.ศ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะนั้น ในการดำเนินการนั้น ก.ค.ศ. ได้ยึดหลักตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ซึ่งกำหนดว่า

“การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยยึดระบบคุณธรรม ความเสมอภาคระหว่างบุคคล และหลักการได้รับการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน”

จากการดำเนินการที่ผ่านมาปรากฏว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากไม่ผ่านการประเมินให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และเชี่ยวชาญพิเศษ เนื่องจากผลงานทางวิชาการที่เสนอข้อมีคุณภาพสูงไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด เป็นผลให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีทัศนคติในทางลบต่อระบบการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของ ก.ค.ศ. โดยเห็นว่าการจัดทำผลงานทางวิชาการเป็นเรื่องยาก และหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดไม่สามารถนำไปสู่การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพได้ ทำให้ขาดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน

จากรายงานการประชุมของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและวิทยฐานะ พ.ศ. 2549-2551 ปรากฏว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาขอมีวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญผ่านกระบวนการประเมินเพียงร้อยละ 3.58 รายละเอียดปรากฏ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้อำนวยการสถานศึกษา ขอเลื่อนวิทยฐานะเชี่ยวชาญ พ.ศ.2549-2551

	สังกัด				รวม
	สพฐ.	สอศ.	สป. (กศน.)	สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์	
อนุมัติ					
จำนวน	67	5	4	-	76
(ร้อยละ)	(3.50)	(4.35)	(4.40)		(3.58)
ไม่อนุมัติ					
จำนวน	1,848	110	87	2	2,047
(ร้อยละ)	(96.50)	(95.65)	(95.60)	(100)	(96.42)
รวม					
จำนวน	1,915	115	91	2	2,123

จากตาราง 1 จะเห็นว่าผู้อำนวยการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ผ่านการประเมินร้อยละ 4.35 ของ สำนักงาน กศน. สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านการประเมินร้อยละ 4.40 และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผ่านการประเมินร้อยละ 3.50 โดยภาพรวมผู้อำนวยการสถานศึกษาผ่านการประเมินร้อยละ 3.58

เมื่อเปรียบเทียบกับ การประเมินเพื่อเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญระหว่างครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ขอเลื่อนเป็น
วิทยฐานะเชี่ยวชาญ พ.ศ. 2549 - 2551

	ครู	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ศึกษานิเทศก์	รวม
อนุมัติ				
จำนวน	56	76	6	138
(ร้อยละ)	(6.13)	(3.58)	(6.06)	(4.40)
ไม่อนุมัติ				
จำนวน	858	2,047	93	2,998
(ร้อยละ)	(93.87)	(96.42)	(93.94)	(95.60)
รวม				
จำนวน	914	2,123	99	3,136

จากตาราง 2 จะเห็นว่าในรอบสามปีที่ผ่านมา การเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญนั้น ครูผ่านการประเมินร้อยละ 6.13 ศึกษานิเทศก์ผ่านการประเมินร้อยละ 6.06 ผู้อำนวยการสถานศึกษาผ่านการประเมินร้อยละ 3.58 โดยภาพรวมผ่านการประเมินร้อยละ 4.40

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงาน (ก.ค.ศ.) ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ การพัฒนา และการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีนโยบายที่จะศึกษาว่า การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถจัดทำผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ได้นั้น เป็นเพราะเหตุใดหรือมีปัญหาอยู่ที่จุดใด เพื่อตอบสนองสังคมและเพื่อเป็นข้อมูลให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองในประเด็นเหล่านั้น ให้สามารถจัดทำผลงานทางวิชาการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีคุณภาพสูงถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด สามารถเลื่อนวิทยฐานะ ได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดของผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพของผลงานทางวิชาการให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มีขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะกรณีของผลงานทางวิชาการที่ขอเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
2. ศึกษาข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดของผลงานทางวิชาการ จากข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ตามที่ระบุในระเบียบวาระการประชุม อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและวิทยฐานะ ในระหว่างปี พ.ศ.2549-2551

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อค้นพบจากการวิจัยจะมีประโยชน์ดังนี้

1. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ได้อย่างมีคุณภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้รับการอนุมัติให้เลื่อนวิทยฐานะมากขึ้น
2. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ทำให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศช 0206.3/225 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548
2. ศึกษาข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดของผลงานทางวิชาการจากข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญตามที่ระบุในระเบียบวาระการประชุม อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและวิทยฐานะในระหว่างปี พ.ศ.2549-2551
3. วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดของผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ พร้อมข้อเสนอแนะทางการพัฒนาคุณภาพของผลงานทางวิชาการให้สูงขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา ตามมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ หมายถึง วิทยฐานะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นโดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 ผลงานทางวิชาการประกอบด้วย

1. ผลงาน งานแต่ง เรียบเรียง งานแปล หนังสือ หรือบทความทางวิชาการ
2. ผลงานวิจัย
3. ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ๆ

การนำเสนอเอกสาร

งานวิจัยนี้ได้เสนอเอกสาร โดยแบ่งเป็น 6 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 หลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- บทที่ 3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับรายงานผลการปฏิบัติงาน
- บทที่ 4 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผลงานวิจัย
- บทที่ 5 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผลงาน งานแต่ง เรียบเรียงฯ และผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น
- บทที่ 6 สรุปผล และข้อเสนอแนะ